

ÅRSBERETNING 2016

VEDRØRENDE

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPOLITISKE UDVALG,

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPULJE

OG

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR

1. BAGGRUND

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg blev nedsat i foråret 1998 med henblik på at styrke forskningen på Justitsministeriets område, herunder bl.a. rådgive justitsministeren om forskningspolitiske spørgsmål, vurdere behovet for forskning, fremsætte forslag til forskningsprojekter og koordinere forskningen dels inden for hele Justitsministeriets område dels med forskningen på andre ministeriers områder. Endvidere skal udvalget medvirke til, at oplysninger om forskning er let tilgængelige for myndigheder og forskere, og efter anmodning fra justitsministeren medvirke ved udarbejdelsen af generelle retningslinjer for tildeling af offentlige midler til konkrete forskningsprojekter m.v.

I efteråret 1997 ansatte Justitsministeriet en forsknings- og dokumentationskonsulent til varetagelse af konkrete forsknings-, statistik- og dokumentationsopgaver samt sekretariatsfunktioner i forhold til Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg. Med ansættelse af yderligere personale blev Forskningsenheden etableret i 2001. I 2008 blev Forskningsenheden opgraderet til Forskningskontor.

Der er årligt afsat et beløb til finansiering af ekstern forskning.

Årsberetningen oplyser om den virksomhed, der har fundet sted på disse områder i 2016.

2. JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPOLITISKE UDVALG

2.1. Sammensætning

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg består af repræsentanter for Justitsministeriets departement, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Foreningen af Fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer, Det Kriminalpræventive Råd, Retspsykiatrisk Klinik og Danmarks Statistik. Endvidere er syv udvalgsmedlemmer fra universiteterne personligt udpegede.

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg havde i 2016 følgende sammensætning:

<u>Medlem</u>	<u>Indstillet af</u>
Chefkonsulent Anne-Stina Sørensen	Rigspolitiet
Institutionschef Christian Høygaard	Foreningen af fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer
Landsdommer Lis Frost	Den danske Dommerforening
Ledende overlæge Dorte Sestoft	Retspsykiatrisk Klinik
Vicestatsadvokat Pernille Langermann-Nielsen	Rigsadvokaten
Kontorchef Henrik Bang	Danmarks Statistik
Sekretariatschef Anne Karina Nickelsen	Det Kriminalpræventive Råd

Afdelingschef Thomas Østrup Møller
Enhedsleder Hans Monrad Graunbøl

Justitsministeriets departement
Direktoratet for Kriminalforsorgen

Personligt udpegede medlemmer:

Professor, ph.d. Thomas Elholm	Syddansk Universitet
Lektor, ph.d. Marie Heinskov	Københavns Universitet
Lektor, ph.d. Lars Holmberg	Københavns Universitet
Professor, cand. jur. Lars Bo Langsted	Aalborg universitet
Professor, dr. jur. Ingrid Lund-Andersen	Københavns Universitet
Professor, lic. jur. Gorm Toftegaard Nielsen	Århus Universitet
Professor, dr. phil. Jesper Ryberg	Roskilde Universitet

Forskningschef Britta Kyvsgaard er formand for udvalget.

2.2. Mødeaktiviteter

Der er i 2016 afholdt ordinært møde d. 6. december.

2.3. Udvalgets virksomhed

2.3.1. Status over forsknings-, statistik- og udredningsopgaver

Medlemmerne af Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg udarbejder årligt en liste over relevante afsluttede og igangværende forskningsprojekter, udgivne publikationer m.v. for den myndighed/arbejdsplads, de repræsenterer. Derved skabes et godt overblik over forskningen på Justitsministeriets område. Listen er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside.

2.3.2. Prisopgave

Med henblik på at styrke de studerendes interesse for forskning inden for Justitsministeriets område har Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg indstiftet en pris for bedste studenterafhandling vedrørende et givet emne. Prisen er på 25.000 kr. Emnet for prisopgaven 2016 var ”Strafudmåling og recidiv”. Prisen blev ikke uddelt i 2016, idet ingen af de indleverede opgaver opfyldte forventninger med hensyn til såvel kvalitet som emne.

Prisopgaven for 2017 med frist for indlevering den 1. oktober 2017 vil gå til den bedste besvarelse af en opgave om ”Radikalisering”. Nærmere information om opgavens afgrænsning og om indlevering af besvarelse er annonceret i relevante tidsskrifter og på Justitsministeriets hjemmeside:

<http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Prisopgaver/PRISOPGAVE-2017.pdf>

Prisopgaven for 2018 vil vedrøre ”internetbaseret kriminalitet”. Den nærmere formulering og specifikation er under udarbejdelse. Opgaven vil blive annonceret i relevante tidsskrifter i løbet af foråret 2017, ligesom information herom lægges på Justitsministeriets hjemmeside.

3. JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGPULJE

3.1. Prioritering af forskningsbevillinger

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg har besluttet, at følgende retningslinjer bør gælde for bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje:

- 1) Den højeste prioritet gives til *forskning og evaluering i forbindelse med lovforberedende arbejde, lovændringer og forsøgsvirksomhed inden for Justitsministeriets område*. Ønsket om at styrke forskningen inden for Justitsministeriets område udspringer i høj grad af behovet for at få en forskningsbaseret viden på netop disse områder, herunder ikke mindst viden om betydningen af lovændringer. Det er derfor naturligt, at det er denne form for forskning, der især søges fremmet gennem bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje.
- 2) Anden prioritet gives *forskning i mere almene, aktuelle problemstillinger, som knytter sig til den politiske debat, eller som er af grundlæggende betydning for det felt, Justitsministeriet dækker*. Udvalget og ministeriet må primært søge at stimulere universitetsforskere og andre til at påtage sig disse opgaver og sekundært sikre, at forskningen gennemføres som rekvireret forskning.

Med henblik på at stimulere de studerendes interesse for forskning og for Justitsministeriets fagområde er det endvidere besluttet, at *studenterprojekter kan støttes med mindre beløb*. Det forudsætter, at projekterne vedrører emner, som er af interesse for Justitsministeriet, at projekterne i øvrigt er af en karakter, som en mindre forskningstrænet kan forventes at få udbytte af, og at vedkommende superviseres af en etableret forsker.

Der bevilges *ikke* midler til bogudgivelser, til rejser og studieophold og til afholdelse af konferencer og lignende. Som hovedregel bevilges der endvidere ikke midler til frikøb og til honorering af konsulenter.

3.2 Retningslinjer for udbetaling af midler fra Justitsministeriets Forskningspulje

Der er udarbejdet en standardskrivelse med retningslinjer for, hvorledes midler udbetales og administreres, med vilkår for oppebørsel af løn, for indlevering af regnskab og rapport m.v. Retningslinjerne følger i meget høj grad dem, det tidligere Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd har udformet. Endvidere er der udarbejdet to skabeloner til økonomistyring, som skal anvendes i forbindelse med udarbejdelse af budget og regnskab.

3.3. Bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje i 2016

I 2016 er der bevilget midler til følgende projekter:

Der er bevilget 300.000 kr. til Christian Bergqvist, Københavns Universitet, til et projekt om retsikkerhedsloven.

Der er bevilget 362.400 kr. til Jakob Demant, Københavns Universitet, til et projekt om kryptomarkeder.

Der er bevilget 131.464 kr. til Esben Houborg, Aarhus Universitet, til et projekt om stofindtagelsesrum og tryghedsskabende politiarbejde.

I 2016 er der i alt bevilget 793.864 kr.

3.4. Resumé af afsluttede forskningsprojekter

Når ikke andet er anført, er rapporterne i deres fulde længde tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside, se under Forskning og videre under Rapporter vedr. Forskningspuljen. I 2016 er der modtaget seks rapporter, og i det følgende gengives forfatterens resumé af rapporten.

3.4.1. Skyld og frigørelse af Louise Lysholm.

Projektet har undersøgt indsattes syn på skyld, straf og soning. Rapporten søger at tolke de indsattes udsagn teologisk.

Der har været gennemført 3 gruppesamtaler og 30 individuelle interview med 16 forskellige indsatte i perioden november 2015 til juli 2016.

Rapporten falder i to dele.

Første del handler om de indsattes syn på skyld og ansvar. De to informanter, som er drabsdømte, taler om skyldfølelse rettet mod offer og offerets pårørende, mens de informanter, som er sigtet for handel med narko, giver udtryk for, at deres skyldfølelse først og fremmest retter sig mod deres familier og især deres børn.

Rapporten skelner mellem strafegnede og ”måske-egnede”, hvor de måske-egnede er indsatte, der er i udredning m.h.p. surrogatanbringelse. På interviewtidspunktet omtales disse indsatte som ”måske-egnede”, fordi retten endnu ikke har taget stilling til spørgsmålet om egnethed.

Anden del af rapporten handler om de indsattes syn på fremtiden og deres bekymringer om straffeattest, gæld osv. Vinklen er de indsattes ønske om frigørelse fra alle disse ydre problemer, men også om frigørelse af recidiv, fordomme og skyld. For de to drabsdømtes vedkommende også om håb om igen at opnå en vis indre balance.

3.4.2. Restorative justice in cases of domestic violence. Best practice examples between increasing mutual understanding and awareness of specific protection needs of Landsorganisation for Kvindekrisecentre.

Projektet havde til formål at generere viden om de betingelser, hvorunder genoprettende ret (restorative justice) i form af mediation er mulig og passende i tilfælde af partnervold, og på den baggrund at udvikle et sæt fælles faglige minimumsstandarder og kriterier for at kunne tilbyde sikre og kompetente rammer for mediation ved partnervold.

I projektet indgik gennemgang af eksisterende lovgivning og tiltag omkring vold i nære relationer og genoprettende ret, interview med ofre og krænkere, der havde været gennem et mediationsforløb, samt fokusgrupper med fagpersoner. Resultaterne er udgivet i to komparative rapporter, som dannede grundlag for udfærdigelse af en 'A Guide for Practitioners', der fastlægger minimumsstandarder for kompetent og ansvarlig mediation ved partnervold i overensstemmelse med kravene herom i Det Europæiske Offerdirektiv (2012/29/EU af 25. okt. 2012) om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse.

3.4.3. Omrejsende kriminelle i Danmark: Analyse af straffelovssigtelser og straffelovsafgørelser vedrørende udlændinge uden fast ophold i Danmark i perioden 2000-2014. Af Peter Kruize. Københavns Universitet, Det Juridiske Fakultet.

Udlændinge og kriminalitet er et meget omtalt (politisk) emne. Debatten føres ofte med afsæt i kriminalstatistikken, men der savnes en objektiv og metodisk valid undersøgelse af omfanget af og udviklingen i udenlandske kriminelles andel i straffelovsovertrædelser i Danmark. Det centrale begreb i denne undersøgelse er nationalt tilhørsforhold. Netop denne betegnelse benytter Rigspolitiet ved registrering af sigtede og tiltalte personer. Der skelnes mellem danske statsborgere, asylansøgere, illegale indvandrere, fastboende udlændinge og turister. Det er den sidste gruppe – turister – der er undersøgelsens fokusområde. Definitionen er dog ret bred: ”Turist eller andre udlændinge med ophold efter visumregler; visumpligtig udlænding med visum; udlænding med udvidet besøgsophold”. Turister er altså udenlandske statsborgere, der opholder sig lovligt og midlertidigt i Danmark.

Forskningsprojektets problemstilling lyder således: Hvordan har turisternes (personer uden fast adresse i Danmark) andel i antallet af sigtelser for og afgørelser om straffelovskriminalitet udviklet sig i perioden 2000-2014, og hvordan kan denne udvikling fortolkes?

Statistisk analyse af straffelovssigtelser og -afgørelser

Undersøgelsens datagrundlag: Oplysninger om sigtelser for og afgørelser om straffelovskriminalitet i perioden 2000-2014 er hentet fra Kriminalregisteret. Der er opnået adgang til disse data gennem Danmarks Statistiks forskerordning. Imidlertid viste det sig, at der fra og med 2007 manglede oplysninger om de sigtedes statsborgerskab, køn og alder. Vi har derfor taget kontakt til Rigspolitiet, som har stillet et datasæt med disse oplysninger til rådighed.

Gennem årene sigtes turister oftere og oftere for straffelovskriminalitet.

Gennem årene er antallet af udenlandske statsborgere, der sigtes for straffelovskriminalitet i Danmark, steget markant, og det skyldes hovedsagelig kriminelle turister. I de sidste par år (2012-14) har antallet af straffelovssigtelser været fordelt med ca. 75 % på danske statsborgere og 25 % på udlændinge. Omtrent halvdelen af udlændingene bor fast i Danmark, mens en tredjedel betegnes som turister. Hvad angår sigtelsesrisikoen, begynder fastboende udlændinge i løbet af perioden 2000-2014 at ligne danske statsborgere mere og mere.

Virkningen af åbne grænser.

Stigningen i turisternes andel i antallet af sigtelser og afgørelser for straffelovskriminalitet falder sammen med EU's østudvidelse og udvidelsen af Schengenområdet. Selve østudvidelsen fra 2004 havde en begrænset effekt, men Bulgariens og Rumæniens indtræden i EU-samarbejdet og Schengenområdets udvidelse i 2007/08 ser ud til at have haft betydelig indflydelse. Analysen viser, at væksten i turisternes andel i antallet af sigtelser og afgørelser udelukkende står for østeuropæernes regning, hvilket naturligvis underbygger antagelsen om en sammenhæng med udvidelserne af EU og Schengenområdet.

Statsborgere fra Rumænien, Litauen, Polen og Bulgarien sigtes oftest.

Det er dog ikke alle østeuropæiske statsborgere, der står bag væksten. Især fire lande skiller sig ud, med Rumænien helt i front. Antallet af straffelovssigtelser mod rumænske turister er således siden 2007/2008 steget meget voldsomt. I 2014 tegnede statsborgere fra Rumænien sig med 6.107 sigtelser for 55 % af alle sigtelser mod kriminelle turister. Langt efter følger statsborgere fra Litauen med 1.763 sigtelser i 2012 (højeste antal/år) og ca. 1.300 sigtelser i 2013/14. Antallet af straffelovssigtelser mod polske turister toppede i 2008 (1.081 sigtelser) og har i de efterfølgende år stabiliseret sig på omkring 800. I 2014 faldt tallet til lidt over 500. Statsborgere fra Bulgarien viser også en stigning fra 2007, men denne udvikling har siden stabiliseret sig på et niveau mellem 200 og 400 sigtelser.

Tyveri, indbrud og bedrageri er de foretrukne forbrydelser.

Turisterne sigtes oftest for ejendomsforbrydelser. I 2014 faldt 92 % af alle sigtelser for straffelovskriminalitet inden for denne kategori. Halvdelen af disse ejendomsforbrydelser drejede sig om tyverier, mens indbrud i 2014 tegnede sig for 18 %. I perioden 2000-2014 var der relativt færre tyverisigtelser, men flere indbrudssigtelser. Bedrageri er en særlig kategori. Andelen af bedragerisigtelser gik i perioden 2000-2013 op og ned, men steg markant i 2014. Årsagen er mange sager om (data)bedrageri, hvorunder de samme gerningsmænd blev sigtet.

Kriminelle turister er ofte yngre mænd.

De turister, der sigtes for straffelovskriminalitet i Danmark, passer på den velkendte forbryderprofil: Yngre mænd. I perioden 2007-2014 steg mændenes andel fra 80 til 90 %.

Provinsen er i stigende grad gerningssted.

Sammenlignet med samtlige sigtelser tegner København sig for relativt mange sigtelser mod turister, men kommunens andel faldt i perioden 2007-2014 fra 34 til 22 %.

Turister sigtes ikke oftere på et løst grundlag.

En sigtet er ikke nødvendigvis skyldig. Anklagemyndigheden eller domstolen afgør, om en sigtet er skyldig, eller rettere sagt: Om han eller hun findes skyldig. De turister, som i perioden 2000-2014 sigtedes for en eller flere straffelovsovertrædelser, blev i 80-85 % af sagerne kendt skyldige. Dermed kendes turister oftere skyldige end danskere og fastboende udlændinge. Det skyldes, at turister relativt tit sigtes for ejendomsforbrydelser. Når der kontrolleres for type forbrydelse, så forsvinder forskellen.

Turister bliver oftere varetægtsfængslet.

Varetægtsfængsling finder som hovedregel sted, når der foreligger begrundet mistanke om, at sigtede har begået en lovovertrædelse med en strafferamme på mindst 1½ år. Derudover er der en række specifikke krav, men særlig relevant i forhold til kriminelle turister er reglerne vedrørende udvisning (udlændingelovens § 35, stk. 1): Når den sigtede står til udvisning, kræves der typisk varetægtsfængsling. Turisternes andel i antallet af varetægtsfængslinger er derfor ca. dobbelt så stor som deres andel i antallet af sigtelser.

Turister bliver oftere idømt ubetinget, kortere frihedsstraf.

De forskelle, der optræder i strafudmålingerne for henholdsvis turister og andre grupper, kan et langt stykke hen ad vejen forklares med forbrydelsestypen. Der er imidlertid to markante forskelle mellem turister på den ene side og danskere og fastboende udlændinge på den anden side. Den første forskel ses i omfanget af henholdsvis betinget og ubetinget frihedsstraf. Når det gælder danskere, er omkring halvdelen af alle frihedsstraffe betingede. Dvs. at de ikke skal afsone straffen, hvis de overholder dommens betingelser. For fastboende udlændinge er andelen af betingede frihedsstraffe ca. 40 %. Men når det gælder turister, er frihedsstraffene næsten udelukkende ubetingede og skal dermed afsones. Den anden forskel ses i det gennemsnitlige antal fængselsdage ved ubetingede frihedsstraffe, som for turister er lavere end for danskere og fastboende udlændinge. Forklaringen er, at det typisk er mildere frihedsstraffe (til danskere og fastboende udlændinge), der gøres betingede, og dermed bliver gennemsnittet af antal fængselsdage ved ubetinget frihedsstraffe højere.

3.4.4. Evaluering af afdeling H – Statsfængslet på Søbysøgård af Linda Kjær Minke & Sofie Birkmose.

Som led i Kriminalforsorgens flerårsaftale 2013-2016 blev det åbne statsfængsel Søbysøgård i januar 2015 udvidet med 42 lukkede pladser i den nybyggede afdeling H. Nærværende evaluering kortlægger de erfaringer personalet og indsatte har gjort sig i løbet af det første år. Etableringen af

den lukkede fængselsafdeling H giver en unik mulighed for at følge henholdsvis, hvilke faktorer der bidrager til udvikling af fængselskultur, og hvordan de respektive faktorer influerer på udvikling af fængselskulturen.

Evalueringens metoder består af kvalitative og kvantitative metoder såsom dokumentanalyse, observationsstudier, interview og en spørgeskemaundersøgelse.

Evalueringen finder, at faktorer der har særlig betydning for fængselskulturen og opholdsmiljøet er personalets tilgængelighed. Desuden finder evalueringen, at personalets oplevelse af sikkerhed samt tilbud om meningsfulde beskæftigelses- og fritidsaktiviteter til indsatte har stor indflydelse på den generelle trivsel, fængslets opholdsmiljø og fængselskulturen.

3.4.5. Seksuel vold - Opfattelser og holdninger til strafbarhed og anmeldelse blandt unge af Katrine Bindsbøl Holm Johansen.

Undersøgelsen er gennemført som et led i et ph.d.-projekt om seksuel vold blandt unge. Formålet med undersøgelsen har været at belyse, hvilke forhold der har betydning for, om unge opfatter en uønsket seksuel erfaring som en strafbar handling, og de overvejelser de gør sig om at anmelde en sådan erfaring til politiet. Det empiriske materiale er indsamlet gennem feltarbejde foretaget i perioden februar 2015 til januar 2016 på tre ungdomsmodtagelser og tre ungdomsuddannelser med unge i alderen 15 til 27 år både med og uden uønskede seksuelle erfaringer. Forskningsspørgsmålene i undersøgelsen er primært besvaret ud fra 19 fokusgruppeinterviews og 14 individuelle interviews med unge. Analysen er baseret på en diskursanalytisk fremgangsmåde, hvor der trækkes på Simon og Gagnon's sexual script teori, hvor kulturelle script for handling ses som en manifestation af diskurser.

Der er grundlæggende to forhold, som har betydning for de unges opfattelse af, hvorvidt en uønsket seksuel erfaring er strafbar eller ej. Det ene er voldens skadevirkning på den udsatte, og det andet er den udsattes mulighed for at undgå volden. De unge vurderer således generelt en handling strafbar ud fra de mulige fysiske, psykiske og sociale konsekvenser, en handling kan have for den udsatte. Men skadevirkningen relateres ofte til den udsattes egen mulighed for at undgå volden. Muligheden for at undgå en uønsket seksuel erfaring er betinget af diskurser om køn og seksualitet som manifesterer sig i fire forskellige script. De fire script er: Drengene skal tage seksuelt initiativ, piger skal vise agtpågivenhed, piger skal sige rigtigt fra, og piger med en kæreste eller mange sexpartnere siger ikke nej til sex. Sammen udtrykker scriptene nogle kulturelle overbevisninger om, hvem og under hvilke omstændigheder en person kan være udsat for eller udøver af seksuel vold, og dermed udgør de en udfordring for de unges strafopfattelse.

På trods af de unges opfattelse af visse handlingers strafbarhed er der en række andre forhold, som har afgørende betydning for, om de unge rent faktisk vil anmelde handlingen til politiet. Her spiller de fire script en central rolle, for de kan bidrage til den skam og selvbekyndelse, som kan afholde unge fra at fortælle andre om volden – herunder politiet. Det kan gøre det svært for de unge at begribe egne eller venners uønskede seksuelle erfaringer som anmeldelsesberettiget, hvis de ikke

harmonerer med de script, de beskriver for en ”rigtig” afvisning eksempelvis. De unges tilbageholdenhed i forhold til at anmelde seksuel vold – og i særdeleshed voldtægt – er også præget af egne eller andres negative erfaringer med politiet og overvejelser omkring kravet til fysiske beviser, som sammen skaber en generel mangel på tiltro til, at retssystemet har mulighed for at retsforfølge udøvere. En stor del af de unge og de udsatte er generelt opgivende over for at anmelde en voldtægt mellem venner eller bekendte, fordi de mener, at det er svært at bevise rent teknisk, med mindre der er anvendt fysisk magt eller fysisk vold.

3.4.6. Retslægerådets whiplash-undersøgelse af Helge Kasch Bertil A. Frosell.

Denne undersøgelses genstand er sager vedrørende piskesmældslæsioner – whiplash-sager, i det følgende W-S – og undersøgelsens hovedformål er på empirisk grundlag

- at undersøge, hvorvidt Retslægerådets udtalelser er forståelige og anvendelige for den juridiske læser
- at foretage en juridisk og lægelig kvalitetsvurdering af de stillede spørgsmål
- at foretage en juridisk kvalitetsvurdering af Retslægerådets svar
- at undersøge, hvorvidt Retslægerådets udtalelser er indbyrdes kongruente, naturligvis under hensyntagen til sagernes forskelligartede karakter
- at beskrive og analysere sagernes afgørelse
- at belyse, i hvilket omfang der i de enkelte sager stilles supplerende spørgsmål til Retslægerådet
- samt om muligt at belyse, hvad årsagen til de supplerende spørgsmål kan være
- at registrere eventuelle dissenterende udtalelser
- og – såfremt det er muligt – hvorvidt der er forskel i opfattelsen af W-S mellem forskellige lægelige specialer
- at registrere visse administrative data, som f.eks. manglende lægelige akter ved sagens fremsendelse samt rådets sagsbehandlingstider

Undersøgelsen påviser, at Retslægerådets erklæringer i sager vedrørende piskesmældslæsioner generelt er af høj kvalitet. Det bemærkes dog, at Retslægerådet fremadrettet med fordel kan sikre, at deres svar er så systematiske og kortfattede som muligt, og at rådet bør overveje, om det vil være muligt at give mere udførlige begrundelser. Endvidere foreslås, at Retslægerådet søger at intensivere vejledningen om, hvilket materiale der bør sendes til rådet, idet en stor del af de sager, som undersøgelsen omfatter, er utilstrækkelige.

4. JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR

4.1. Personale

Mag. art. et dr. jur. Britta Kyvsgaard var i 2016 forskningschef i Forskningskontoret. Kontorets medarbejdere bestod i 2016 desuden af chefkonsulent, cand.scient.soc. Anne-Julie Boesen Pedersen, fuldmægtig, ph.d. Christian Klement, fuldmægtig, cand.scient.soc. Tanja Tambour Houliind Jørgensen, fuldmægtig, cand.scient.soc. Maria Libak Pedersen, fuldmægtig, cand.soc. Tine Fuglsang, fuldmægtig, cand.scient.soc. Cecilie Vivienne Attermann, fuldmægtig, cand.scient.soc. Malthe Øland Ribe og fuldmægtig cand.scient.soc. Stine Bech Thougard.

Studentemedhjælpere i 2016: stud.scient.soc. Malthe Øland Ribe, stud.scient.soc. Mikkel Møller Okholm, stud.scient.soc. Ditte Lumby og stud.scient.soc. Marie Haarmark Nielsen, stud.scient.soc. Marie Bjørg Møller.

4.2. Forsknings-, statistik- og udredningsopgaver

Der er i årets løb gennemført en række opgaver enten efter anmodning eller på eget initiativ. Rapporter fra Forskningskontoret er tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside under *Forskning: Rapporter fra Forskningskontoret*. Rapporterne omtales endvidere i Justitsministeriets ugentlige nyhedsbrev, der kan abonneres på via Justitsministeriets hjemmeside.

4.2.1. Tryghed og holdning til politi og retssystem. Danmark i forhold til andre europæiske lande. Undersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af befolkningerne i europæiske lande. Undersøgelsen er foretaget siden 2002, og foretages hvert andet år. Den seneste undersøgelse er foretaget i 2014 og viser bl.a., at Danmark ligger i top med hensyn til tryghed ved at færdes alene i mørke i lokalområdet, at Danmark ligger på en andenplads med hensyn til tillid til politiet, at Danmark ligger i top med hensyn til tillid til retssystemet og med hensyn til tillid til andre mennesker. Se *Tryghed og holdning til politi og retssystem*.

4.2.2. Evaluering af konfliktråd. I undersøgelsen belyses, hvad der karakteriserer de sager, hvor deltagelse i konfliktråd kommer på tale eller rent faktisk gennemføres. Der peges på, at det i særlig grad er sager, hvor der har været en personkontakt mellem offer og gerningsperson, der anses for at være velegnede til konfliktråd og sager med unge lovovertrædere. Den mulige kriminalpræventive effekt af at deltage i konfliktråd undersøges, men analyserne peger ikke på, at deltagelse i konfliktråd mindsker gerningspersonens risiko for fortsat kriminalitet. Se *Evaluering af konfliktråd*.

4.2.3. Strengere straf – mindre ny kriminalitet? En undersøgelse af effekten af strafskærpelser. Denne undersøgelse benytter nogle af de strafskærpelser, der blev gennemført i 2002, til at undersøge, hvorvidt en øgning af straffens længde eller en øget brug af fængselsstraf har betydning for risikoen for tilbagefald til kriminalitet. I undersøgelsen konkluderes, at længere straffe for simpel og alvorligere vold, voldtægt og uagtsomt manddrab i forbindelse med færdselsuheld ikke kan påvises at have forårsaget en – hverken positiv eller negativ – effekt på de dømtes recidivrisiko. Undersøgelsens

resultater skal læses med flere forbehold, da der bl.a. er tale om relativt små undersøgelsespopulationer og muligvis periodeeffekter. Se *Strengere straf- mindre ny kriminalitet?*

4.2.4. Betinget strafnotering. *En undersøgelse af effekten af betinget notering på straffeattester til unge.* Undersøgelsen belyser, om betinget strafnotering på straffeattester – dvs. at den første strafferetlige afgørelse ikke medtages på straffeattest for unge, der var under 18 år på gerningstidspunktet, med mindre det drejer sig om en ubetinget dom eller tilsvarende streng sanktion, og med mindre den unge inden for tre år fra afgørelsen begår et nyt strafbart forhold, – mindsker eller fremmer de unges recidivrisiko. Undersøgelsen kan imidlertid hverken påvise en positiv eller negativ effekt af betinget notering. Resultatet skal dog bl.a. ses i lyset af, at kendskabet til ordningen antagelig har været ret beskedent. Se *Betinget strafnotering.*

4.2.5. Der er udarbejdet en rapport om udviklingen i kriminalitet blandt børn under 18 år fra 2006 til 2015. Undersøgelsen viser udviklingen på såvel landsplan som på kommune- og politikredsniveau. Se *Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet 2006-2015.*

4.2.6. Der er udarbejdet en rapport om gennemstrømningen af personer i rocker- og bandemiljøerne i Danmark. Undersøgelsen vedrører personer, der fra juni 2009 til april 2016 har været registreret som rocker eller bandemedlemmer i udtræk fra Politiets Efterforskningsstøtte Database. Se *Flowet i rocker/bandemiljøerne.*

4.2.7. Der er udarbejdet et notat om udviklingen i den registrerede kriminalitet i de seneste ti år, fra 2006-2015. Se *Kriminalitet og alder. Udviklingen i strafferetlige afgørelser 2006-2015.*

4.2.8. Der er udarbejdet en analyse af anmeldelser og strafferetlige afgørelser om vold de seneste 10 år. Se *Udviklingen i antal anmeldelser og straffens art og længde for vold, 2006-2015.*

4.2.9. Sammen med Flemming Balvig, Københavns Universitet, er der udarbejdet en rapport om resultaterne fra offerundersøgelserne. Se *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2015.*

4.2.10. Der er til brug for Rigsadvokaten udarbejdet statistik om varetægtsfængsling i isolation for 2015. Se *Isolationsrapport 2015.*

4.2.11. Exit-forløb med rockere og bandemedlemmer. *Aftaler om exit under rammemodellen. 2. delrapport.* Undersøgelsen handler om de exit-forløb politiet, kommunerne og kriminalforsorgen igangsatte med rockere og bandemedlemmer i en forsøgsperiode i 2012 og i hele 2013-14. Se *Exit-forløb med rockere og bandemedlemmer.*

4.2.12. På baggrund af indførelse af en bestemmelse om netværkssamråd i serviceloven i 2014 for unge mistænkt for alvorlig kriminalitet er der gennemført en kortlægning af kommunernes brug af netværkssamråd. Kortlægningen er baseret på henholdsvis interview med kommunale fagpersoner og på opgørelser fra kommunerne om unge i målgruppen for netværkssamråd. Se *Netværkssamråd. Kommunernes anvendelse af og erfaringer med servicelovens § 57 c.*

4.2.13. Til brug for Retsudvalget og Sundheds- og forebyggelsesudvalget er der svarende til tidligere år udarbejdet en statistik vedrørende de foranstaltninger efter §§ 68-69, der er idømt i 2015. Se *Nye foranstaltningsdomme i 2015*.

4.2.14. *Aftale om god opførsel. To kommuners erfaringer med et forsøgsprojekt vedrørende forebyggelse af ungdomskriminalitet.* Undersøgelsen kortlægger to kommuners erfaring med anvendelsen af forsøgsprojektet ”aftale om god opførsel”, som er et kriminalpræventivt tiltag forankret i SSP-samarbejdet. Se *Aftale om god opførsel. To kommuners erfaringer med et forsøgsprojekt vedrørende forebyggelse af ungdomskriminalitet*.

4.3 Udvalgsarbejde m.v.

Britta Kyvsgaard har i 2016 været:

Formand for Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg

Formand for Dansk Kriminalistforening

Formand for Ulla V. Bondesons fond for kriminologisk forskning

Medlem af juryen for The Stockholm Prize in Criminology

Medlem af Advisory Board for Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention

Medlem af Danmarks Statistiks brugerudvalg for befolkningsstatistik

Medlem af Det Kriminalpræventive Råds tænketank

Medlem af aftagerpanel under Juridisk Institut, Syddansk Universitet

Medlem af kriminalforsorgens følgegruppe vedrørende evaluering af ny modtagelsesprocedure

Medlem af Københavns Universitets ph.d.-mentorprogram

National korrespondent vedrørende bidrag til den europæiske kriminalstatistik, European Sourcebook

Editorial Board Member for tidsskriftet Victims and Offenders: An International Journal of Evidenced-Based Research, Policy, and Practice

Anne-Julie Boesen Pedersen har i 2016 været:

Rådsmedlem i Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi

Medlem af EU-expert group on the policy needs for data on crime and criminal justice

Deltager i TrygFondens ”Forum for anvendt forskning i børn og unges trivsel”

Medlem af følgegruppe for ph.d.-projekt vedrørende lokalråd under Roskilde Universitet

Medlem af SFI’s følgegruppe vedrørende projekt om børn af fængslede

Medlem af SFI’s følgegruppe vedrørende projekt ”Ungdomskriminalitet: Risiko- og beskyttelsesfaktorer – et forløbsperspektiv II”

Tanja Tambour Houllind Jørgensen har i 2016 været:

Medlem af Dansk Stalking Centers forskningsnetværk

Medlem af følgegruppe for forskningsprojekt vedrørende samarbejde, innovation og effektivitet i kriminalpræventive indsatser under Roskilde Universitet og Sikker By, Københavns Kommune

Medlem af følgegruppe nedsat af Københavns Universitet, Sociologisk Institut, vedrørende projekt om seksuelle krænkelser

Medlem af Center for Boligsocial Udviklings følgegruppe vedrørende projekt om utryghed i udsatte boligområder

Maria Libak Pedersen har i 2016 været:

Medlem af arbejdsgruppe for Ungeprofilundersøgelsen